

DN Debatt. ”Varken Hamas eller PLO står för ett fritt Palestina”

Uppdaterad 2023-12-04 Publicerad 2023-11-30

Godtyckliga gripanden av oppositionella har varit vanliga både på Västbanken och i Gaza, liksom omfattande tortyr, skriver artikelförfattaren.

Foto: Mohammed Abed/AFP

DN DEBATT 1/12.

En vanlig ramsa i demonstrationerna mot Israel kritiseras för att vara antisemitisk. Men oavsett tolkningen är begreppet ”fritt Palestina” oklart, eftersom både Hamas och PLO struntar i demokratiska fri- och rättigheter på sina territorier. Inga val hålls och domstolarna står under direkt politisk kontroll, skriver statsvetarprofessorn Bo Rothstein.

Protesterna mot Israels krigföring mot Hamas avlöser varandra såväl i Sverige som i många andra länder. Ett av de stående slagorden i dessa demonstrationer är den engelska ramsan ”From the river to the sea, Palestine shall be free”.

En del har kritiserat detta uttryck för att vara antisemitiskt, eftersom det kan tolkas som att de drygt åtta miljoner judar som nu bebor detta område inte har rätt att vara där utan ska fördrivas. Denna tolkning har visst fog för sig, eftersom den går tillbaka till kriget 1948 då flera av de arabiska ledare som ledde anfallet mot det nybildade Israel uttryckte att målet med kriget var "att kasta judarna i havet".

Eller som generalsekreteraren för Arabförbundet [uttryckte saken 1947](#): "Detta kommer att bli ett förintelsekrig med omfattande massakrer som det kommer att talas om såsom de mongoliska massakrerna och (de kristna) korstågen". I Tyskland har slagordet tolkats som så pass antisemitiskt att det [förbjudits](#).

Andra hävdar att ramsan inte alls uttrycker någon antisemitism. Exempelvis menar journalisten och författaren [Shora Esmailian](#) att "free" ska förstås som krav på att alla vuxna som bebor detta område ska "ha rösträtt" och att principen om "likhet inför lagen" ska gälla. Fredsforskaren Helena Lindholm som specialiserat sig på palestiniernas situation menar att slagordet ska ses som PLO:s strävan efter en "sekulär statsbildning för alla grupper, muslimer, kristna och judar" och "frihet från förtryck" (Västerbottens-Kuriren 5/11).

Det första som kan konstateras är att principen om demokratiska val har avskaffats både av Hamas i Gaza och av PLO-myndigheten på Västbanken.

Men alldeles oavsett om slagordet ska ses som antisemitiskt eller ej finns det ytterligare en fråga att ställa. Nämligen hur sannolikt det är att principen om "free" som Esmailian, Lindholm och många andra definierar den, det vill säga ett liberalt och demokratiskt samhälle som respekterar mänskliga rättigheter, skulle etableras av palestinierna om de fick möjlighet.

Det första som kan konstateras är att principen om demokratiska val har avskaffats både av Hamas i Gaza och av PLO-myndigheten på Västbanken. När väl en gång val har hållits, som 2006, släpper man inte fram nya val utan avskaffar den rösträtt Shora Esmailian menar är central i den politiska betydelsen av begreppet "free".

En del av dessa missförhållanden kan kanske skyllas på konfliktsituationen och de övergrepp på den palestinska befolkning som Israels armé och bosättarna har gjort sig skyldiga till. Men [avsaknaden av demokrati och mänskliga rättigheter](#) är legio i resten av länderna i området. Demokratiska fri- och rättigheter respekteras inte i Syrien, Egypten, Jordanien eller i något av de länder som stöder Hamas.

Inom [forskningen om demokratisering](#) anses vad som benämns Mena (Mellanöstern och Nordafrika) vara en anomali eftersom hela den demokratiseringsvåg som inträffade i världen efter 1989 inte alls hade någon inverkan i dessa länder. Den "arabiska våren" har också misslyckats med att upprätta demokrati och mänskliga rättigheter. Det sista hoppet var - Tunisien men i praktiken har nu demokratin avskaffats där också.

Demokratiska fri- och rättigheter respekteras inte i Syrien, Egypten, Jordanien eller i något av de länder som stöder Hamas.

Till detta kommer att organisationer som Amnesty International och Human Rights Watch rapporterar mängder av kränkningar av principen om "likhet inför lagen", både av Hamas i Gaza och av PLO-myndigheten på Västbanken. Domstolarna är inte opartiska utan står under direkt politisk kontroll.

[Amnesty skriver i en rapport](#) (som kom före den 7 oktober) att "myndigheterna på Västbanken och Gazaremsan fortsätter att onödigt begränsa yttrande-, förenings- och mötesfriheten, ofta med överdrivet våld för att skingra fredliga sammankomster. På Gazaremsan finns ett allmänt klimat av förtryck efter ett brutalt tillslag mot fredliga protester mot de stigande levnadskostnaderna 2019."

Godtyckliga gripanden av oppositionella har varit vanliga både på Västbanken och i Gaza, [liksom omfattande tortyr](#). Dissidenter förföljs, fängslas utan rättegång och [slås ibland ihjäl](#) av den palestinska myndighetens polis. Hedersrelaterade våldsbrott mot kvinnor utreds oftast inte, och den palestinska polisen på Västbanken stod 2020 passiv och såg på när en mobb slog ungdomar och barn som deltog i en parad... som inkluderade regnbågsflaggor.

I Gaza har de Hamaskontrollerade domstolarna ökat antalet dödsdomar, vilka Amnesty menar verkställs efter "grovt orättvisa rättegångar".

Attacken kom mitt i en våg av uppvigling till våld och hatretorik mot hbtq-personer och feminister som myndigheterna avstått från att utreda. I Gaza har de Hamaskontrollerade domstolarna ökat antalet dödsdomar, vilka Amnesty menar verkställs efter "grovt orättvisa rättegångar".

Ser man till länderna i Mena-regionen generellt är situationen för hbtq-personer oftast mycket dålig. [Human Rights Watch beskriver i en rapport](#) hur den egyptiska polisen

”godtyckligt arresterar lesbiska, homosexuella, bisexuella och transpersoner, fängslar dem under omänskliga förhållanden, utsätter dem systematiskt för misshandel inklusive tortyr och uppmuntrar ofta medfångar att misshandla dem”. Det finns med andra ord ingen ”likhet inför lagen” för hbtq-personer, tvärtom förföljs och diskrimineras de systematiskt.

Den fråga man måste ställa till de som använder tidigare nämnda slagord är denna: Menar de ”free” som i Syrien, eller Jordanien, eller Egypten, eller under PLO-styret på Västbanken, eller under Hamas-styret i Gaza?

Låt oss göra tankeexperimentet att Israel skulle lämna Västbanken (vilket de borde ha gjort), och att de judiska bosättarna där inte skulle tvingas tillbaka till Israel utan i stället få bli medborgare i den nya palestinska staten (såsom mer än en miljon palestinier nu är medborgare i Israel). Vad är sannolikheten för att de skulle komma i åtnjutande av de medborgerliga fri- och rättigheter som Helena Lindholm och Shora Esmailian hävdar ingår i begreppet ”Palestine shall be free”?

Givet den historiska erfarenhet vi har skulle jag säga att den tyvärr är lika med noll. De palestinska makthavarna skulle med stor sannolikhet inte heller respektera dessa vackra principer för sina palestinska medborgare.

[Läs fler artiklar från DN Debatt.](#)

DN Debatt. 1 december 2023

Debattartikel

Statsvetarprofessorn Bo Rothstein:

[”Varken Hamas eller PLO står för ett fritt Palestina”](#)

Repliker

Helena Lindholm, professor i freds- och utvecklingsforskning:

[”Svaret på bristande demokrati är inte ockupation”](#)

Slutreplik

Statsvetarprofessorn Bo Rothstein:

[”Erfarenheten av palestinskt styre skapar pessimism”](#)

Text

Bo Rothstein, seniorprofessor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet